

УДК 81'243:378.147

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/55-1-49>

Наталія КАНОНІК,

orcid.org/0000-0001-7403-8915

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри практики англійської мови

Волинського національного університету імені Лесі Українки

(Луцьк, Україна) *kanonik.np@gmail.com*

Калерія КОВАЛЬОВА,

orcid.org/0000-0001-6718-8034

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та міжкультурної комунікації

Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця

(Харків, Україна) *kaleriya.kovalova@hneu.net*

Ольга ТРУБИЦИНА,

orcid.org/0000-0001-7830-2576

кандидат педагогічних наук, доцент,

доцент кафедри германської філології та методики викладання іноземних мов

Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського

(Одеса, Україна) *o.m.trubitsyna@ukr.net*

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗВО

З розвитком людства, а саме процесами глобалізації, діджиталізації, інтеграції принципів ринкової економіки, а отже, і конкурентності, у всі сфери суспільного життя фактично всіх розвинутих країн світу, методики набуття знань не можуть стояти на місці. Мета статті полягає в узагальненому інформаційно-аналітичному огляді сучасних методів навчання іноземної мови (англійської) у ЗВО з акцентом на здобувачах філологічних спеціальностей (іноземна філологія). У сучасних умовах традиційні методи навчання іноземної мови, здебільшого орієнтовані на лекційні методи й запам'ятовувально-відтворювальні техніки, хоч і залишаються однією зі складових процесу набуття іноземних компетентностей, проте їх засилля автоматично створює ситуацію, у якій студенти є пасивними одержувачами знань. Пасивність у сучасному світі, яка з контексту освіти транслюється на інші сфери діяльності здобувачів, означає другорядність, посередність, брак успіху. Тому аналіз сучасної літератури з теми, а також діахронний аналіз змін у підходах до вивчення іноземної мови, що відбуваються в межах української освіти, дають змогу констатувати, що в останні роки відбувся помітний зсув у бік іноземної освітньої діяльності, орієнтованої на студента і його активну лідерську позицію у здобутті знань і навичок з іноземної мови. Проаналізовано прямий метод навчання іноземної мови, граматико-перекладний метод, аудіовізуальні та звукові лінгвальні техніки, комунікативний метод, групову роботу, або кооперативне навчання (також «метод головоломок» у межах цього підходу), проєктну технологію, звернено увагу на методику читання Іллі Франка як один зі способів організації самостійної роботи студентів ЗВО. ІКТ позиціоновано як навчальну технологію, потенціал котрої на сучасному етапі доречно інтегрувати в усі наявні методи навчання іноземної мови. Також наголошено на тому, що ефективність усі згадані методики дають за умови оптимального синтезу залежно від конкретної академічної групи, технічних умов здійснення навчання, ініціативності викладача та бажання працювати з використанням більш енергоємних, проте й більш ефективних методів активного навчання на противагу фронтальним методам роботи.

Ключові слова: англійська мова, навчання іноземної мови, вища освіта, іноземна філологія, комунікативний підхід.

Nataliia KANONIK,

orcid.org/0000-0001-7403-8915

PhD in Philology,

Senior Lecturer at the Department of Conversational English

Lesya Urkainka Volyn National University

(Lutsk, Ukraine) kanonik.np@gmail.com

Kaleriia KOVALOVA,

orcid.org/0000-0001-6718-8034

PhD in Philology,

Associate Professor of the Department at Foreign Languages and Cross-Cultural Communication

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

(Kharkiv, Ukraine) kaleriya.kovalova@hneu.net

Olga TRUBITSYNA,

orcid.org/0000-0001-7830-2576

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,

Associate Professor at the Department of German Philology and Methods of Teaching Foreign Languages

South-Ukrainian National Pedagogical University named after K.D. Ushynsky

(Odessa, Ukraine) o.m.trubitsyna@ukr.net

MODERN METHODS OF TEACHING A FOREIGN LANGUAGE IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

With the development of humanity, namely the processes of globalization, digitalization, integration of the principles of the market economy, and therefore competitiveness, into all spheres of social life in virtually all developed countries of the world, methods of acquiring knowledge cannot stand still. The purpose of the article is a generalized informational and analytical review of modern methods of teaching a foreign language (English) in higher education institutions with an emphasis on students of philological specialties (foreign philology). In modern conditions, traditional methods of teaching a foreign language, mostly focused on lecture methods, memorization and reproduction techniques, although they remain one of the components of the process of acquiring foreign language competences, but their prevalence automatically creates a situation in which students are passive recipients of knowledge. Passivity in the modern world, which is translated from the context of education to other areas of activity of students, means second-rateness, mediocrity, lack of success. Therefore, the analysis of modern literature on the topic, as well as the diachronic analysis of changes in approaches to learning a foreign language that take place within the framework of Ukrainian education, make it possible to state that in recent years there has been a noticeable shift in the direction of foreign language educational activities focused on the student and his active leadership position in acquiring knowledge and skills in a foreign language. The direct method of learning a foreign language, grammar-translation method, audiovisual and sound lingual techniques, communicative method, group work, or cooperative learning (also "jigsaw" within this approach), project technology, attention was paid to the method of reading Ilya Frank as one of the ways of organizing the independent work of students of higher education institutions. ICT is positioned as an educational technology, the potential of which at the current stage should be integrated into all available methods of foreign language learning. It is also emphasized that the effectiveness of all the mentioned methods is provided by optimal synthesis depending on the specific academic group, technical conditions of the training, the initiative of the teacher and the desire to work using more energy-intensive, but also more effective methods of active learning as opposed to frontal methods of work.

Key words: English language, foreign language learning, higher education, foreign philology, communicative approach.

Постановка проблеми. У глобалізованому світі XXI століття значно зросла важливість ефективного викладання іноземної мови. Як відомо, сьогодні відбувається важливий перехід від пасивного навчання до активного в усіх сферах та на всіх рівнях освіти. Іноземна мова в цьому не є винятком, а, навпаки, деякою мірою через специфіку дисципліни веде авангард у підхопленні трендів педагогічної науки. Особлива увага приділяється посиленню технологічних аспектів підготовки

фахівців та практично таргетованого підходу до процесу навчання, де студент бере активну участь у пізнавальній діяльності. Викладачі іноземних мов постійно перебувають у пошуку шляхів підвищення рівня залученості студентів у навчальний процес, стимулювання їхньої мотивації до вивчення мови. Одним зі способів досягнення цих цілей є використання інтерактивних технологій у класі, що є широким поняттям, котре означає колективну пізнавальну діяльність, у межах якої

всі учасники взаємодіють, обмінюються інформацією, вирішують проблеми в атмосфері реальної співпраці. Інтерактивне навчання відповідає також ідейному змісту особистісно орієнтованого навчання, оскільки робить особистість/множину особистостей, залучених до освітньої взаємодії (очної, дистанційної, змішаної) активними учасниками й головною метою освіти. Важливо, що існують різні методи викладання англійської мови, багато з яких оцінюються то як застарілі, то як експериментальні, однак у різній комбінації вони дають змогу досягати бажаних результатів щодо опанування мови. Якщо давніші методи й становлять деяку основу освітнього процесу, використовуючись у сучасних освітніх моделях більш чи менш інтенсивно, то під час навчання іноземної мови необхідно звернути увагу на нові способи активізації мовлення студентів. Тут важливо віднаходити потрібний баланс і стежити за тим, наскільки результативно методики працюють у конкретній ситуації, а також наскільки сам викладач готовий до інноваційності педагогічної діяльності, яка завжди означає більшу віддачу роботі, більшу енергоємність процесу.

Минуло багато часу, відколи вивчення іноземної мови зводилося до пасивного запам'ятовування нових слів і виразів. Одноманітність, пасивне зубріння граматичних правил, уміння перекласти українську фразу іноземною мовою – ось була межа досконалості в оволодінні іноземною мовою. Хоча у світі давно відома величезна кількість підходів до вивчення іноземної мови і методик, справжня революційна революція в методиці викладання англійської мови сталася лише в другій половині ХХ століття. Змінилися підходи та цілі. Покоління студентів стрімко змінюються. У розрізі 10 років до аудиторій приходять молодь з іншими поглядами, ідеалами, навіть фізіологією сприйняття нового матеріалу (наприклад, сучасний феномен кліпового мислення). Оскільки методика навчання іноземної мови безпосередньо залежить від того, кого потрібно навчати, у яких умовах, у який час, разуючі зміни відбуваються й щодо еволюції підходів до організації вивчення іноземної мови, що потребує своєчасної наукової інтерпретації.

Аналіз досліджень. Дослідники звертають увагу на те, що попри постійну появу нових методик вивчення іноземної мови наразі у закладах вищої освіти найчастіше використовуються класичні, а саме: безпосередній, або прямий, метод (direct method); граматико-перекладний; текстуально-перекладний; натуральний; прямий; аудіовізуальні та аудіолінгвальні методи; комунікативний метод (Saydaliyeva et al., 2020; Нікіфорова та

ін., 2019). Дехто з авторів, аргументуючи переваги й недоліки кожної з відомих сьогодні методик, намагається виступати за так звану «змішану» (англ. «mixed») методику навчання іноземної мови. Це дає змогу досягати поставлених цілей і дає високий результат (Abduramanova, 2021; Стрикіна, 2019). Власне, автори поточної статті таку думку вважають неабияк слушною.

Ознакою змін у методиці навчання іноземних мов на сучасному етапі можна вважати принципову заміну парадигми «викладач – студент – підручник» на парадигму «студент – підручник/інші засоби навчання – викладач» (Fattohovich & Pihomovna, 2022). Суть цієї заміни полягає в оновленій ролі викладача, який із абсолютного авторитета в класі перетворюється на консультанта, який лише організовує та спрямовує навчальний процес. У цьому випадку роль здобувачів освіти стає ініціативною: з об'єкта навчальної діяльності вони мусять ставати більш активними суб'єктами.

У зарубіжних дослідженнях часто йдеться про те, що в старіших концепціях викладання іноземної мови викладачі зазвичай зосереджувалися на суто мовних моментах, нехтуючи важливістю впровадження культурних знань у викладання мови, тому більшість студентів подекуди й тепер знає багато слів і добре обізнані з правилами граматики, але їм бракує вміння користуватися мовою в належний спосіб (Sun, 2013). Тісна взаємодія мови та культури виправдовує заохочення культурної обізнаності під час навчання іноземних мов, а також кидає виклик традиційному підходу до навчання, зосередженому на лінгвістичних знаннях. Викладання культурних знань, безсумнівно, сприятиме комунікативним компетентностям (Галецький, 2020). М. Байрам визначив поняття культурології в іноземній мові та запропонував модель викладання іноземної мови та культури (Byram et al., 2002; Byram, 2015). За його словами, іноземна мовна освіта має включати першочергові фундаментальні компоненти, а саме вивчення мови, знання мови, культуру та культурний досвід. Байрам вважає, що поєднання використання першої мови та іноземної мови здобувачів через порівняльний аналіз та новий культурний досвід забезпечить інтегративний підхід до викладання та вивчення мови та культури. Підтримується думка про культурний контент як головний мотиватор для вивчення мови. К. Крамч зазначає, що викладання іноземної мови з культурологічним акцентом має два основні напрямки: один зосереджується на культурній, статистичній інформації, інституційних структурах і фактах розвитку цивілізації. Інший полягає в тому, щоб класику літератури та мистецтва, фольклор, факти повсякденного

життя тощо англійців та інших націй, які розмовляють цією мовою, інтегрувати до вивчення іноземної мови в інтерпретованому варіанті, використовуючи кроскультурну психологію чи культурну антропологію, універсальні категорії людської поведінки та процедури осмислення іншої культурної реальності (Kramcsh, 2013).

Дослідники, аналізуючи процес вивчення іноземної мови, відзначають наявність трьох автономних, але взаємно узгоджених елементів з опанування нового матеріалу. Серед них перший етап – робота з теорією, другий – формування практичних вмінь і комунікативних навичок, третій – комплекс контрольних-моніторингових заходів. Наголошується, що ця стратегія може бути ефективною лише тоді, коли враховуватиме низку факторів, які впливають на сучасний освітній процес загалом та на особливості вивчення англійської зокрема: постпандемічна нестабільність, умови воєнного стану, діджиталтрансформація освіти (Марєєв, 2022).

У недавніх експериментальних розвідках ідеться про те, що процес глобалізації впливає не лише на освітній аспект, а й на політичний, культурний, економічний та екологічний аспекти країни. Студенти сучасного суспільства знань та інформації повинні вміти розв'язувати проблемні завдання та мислити творчо з усіх предметів і в усіх сферах активності (Gömleksiz, 2007). Освіта сьогодні орієнтована на формування мислячої, творчої особистості (Fattohovich & Pihomovna, 2022). Відзначено роль кооперативного навчання у сучасній освітній парадигмі. У традиційних підходах до організації навчання студентів іноземної мови здобувачі з обмеженим рівнем володіння англійською отримують менше спілкування з викладачем і однолітками, а також це спілкування відбувається на нижчому мовному та когнітивному рівні. Підвищення гнучкості та ефективності навчального процесу в кооперативному навчальному середовищі вимагає нових освітніх підходів і методзабезпечення для використання аудиторно та за умов змішаного й дистанційного навчання. Кооперативне навчання є більш сприятливим і ефективним, ніж «змагальне» («суперницьке»), коли однокласник сприймається як противник, у якого треба вибороти першість в оцінках, або ніж індивідуальний досвід навчання (Gömleksiz, 2007).

Ще один тренд у викладанні іноземної мови – активне використання інформаційно-комп'ютерних технологій (ІКТ), що в період дистанційного навчання у час пандемії та теперішньої війни на теренах України показало більшу,

ніж досі, ефективність і зручність. Майже 81,0% викладачів ЗВО визнали, що в умовах постпандемічної нестабільності методика забезпечення освітньої діяльності, що вибудовується на основі використання ІКТ є ефективнішими і зручнішими (зокрема в плані організації) порівняно з заочними чи очними (Марєєв та ін., 2022).

Із сучасних методик навчання іноземної мови, які обговорюються в наукових дослідженнях і апробовані ефективністю застосування треба відзначити комунікативний підхід, культуроспрямовану концепцію викладання іноземної мови, концепцію «принципового прагматизму», концепцію цифрової освіти.

Мета статті полягає в узагальненому інформаційно-аналітичному огляді сучасних методів навчання іноземної мови (англійської) у ЗВО з акцентом на здобувачах філологічних спеціальностей (іноземна філологія).

Виклад основного матеріалу. Метою навчання іноземної мови у ВНЗ є вільне володіння випускником іноземною мовою для спілкування у майбутній професійній сфері. Необхідною умовою цього слід вважати такі принципи, як цілісність, міждисциплінарність, методологічний плюралізм, відкритість процесу пізнання, інтеграція різного роду інформації для забезпечення комунікативної взаємодії. Вище було висловлено побіжну думку, а тут треба ще раз підкреслити, що автори поточної розвідки заперечують абсолютне превалювання котрогось одного з відомих сьогодні методик навчання іноземної мови. По-перше, варіативність дає змогу забезпечити роботу ефективно на різних напрямках оволодіння темою, по-друге, різноманітність для сучасних здобувачів з усіма наслідками кліпового мислення – це запорука втримання уваги й інтересу на належному рівні, по-третє, на різних колективах ті чи ті методи працюють більш або менш ефективно. Викладач має дібрати комплекс методик, які забезпечать досягнення навчальних цілей якісно та за оптимальний часовий проміжок. Нижче пропонуємо анонсований аналітико-інформаційний огляд низки застосовуваних у сучасному контексті методик навчання англійської мови.

Прямий метод навчання іноземної мови. Суть цієї методики полягає в тому, що більше уваги приділяється вивченню прямої розмовної мови, яка використовується в повсякденному житті носіями мови. Розробники цього методу вважали, що мова-посередник, тобто мова, якою ведеться навчання (у нашому разі – українська), гальмує вивчення іноземної мови. Тому студенти штучно вводяться у світ мови, яку вони вивчають.

Усе заняття проводиться виключно англійською мовою, вчитель також повинен давати всі пояснення, директиви, поради тощо англійською. Використовується тільки англійська література. Під час вивчення англійської мови за цією методикою ключовою є роль викладача в успішному засвоєнні знань здобувачами освіти. Мова викладача, отже, повинна бути абсолютно чіткою й правильною, вимова – ідеальною, оскільки студенти будуть постійно повторювати її точно за викладачем. Ідеальним варіантом прямого методу навчання буде залучити викладача іноземної мови, який є носієм англійської. Прямий метод рідко використовується у ЗВО, частково через брак автентичних носіїв мови серед викладачів, а частково через занадто низький рівень підготовки студентів після школи. Через це впровадження такого методу потребує адаптивного періоду для здобувачів. Використовувати його інтенсивніше доречно на старших курсах навчання. Зокрема, як елемент навчальної діяльності, який можна забезпечити навіть дистанційно, організовуючи конференції, включення з носіями мови для обговорення актуальних навчальних питань. Такий досвід, без сумніву, ефективний.

Граматико-перекладний метод є основним у сучасній системі освіти. Це класичний метод, який використовується десятиліттями. Така його поширеність також пояснюється тим, що більшість викладачів самі навчалися за цією методикою. Мета граматико-перекладного методу – навчитися читати та перекладати з використанням граматичних правил. До недоліків цього методу можна віднести те, що недостатньо приділяється увага лексичній частині та вмінню використовувати лексику в потрібний момент мовлення. Вивчення лексики зводиться до механічного запам'ятовування слів. Читання та переклад здійснюється в суворій формі відповідності змісту. Крім того, пропонувані для читання тексти зазвичай стосуються складної художньої літератури, тому студенти вивчають лише літературну мову. Як наслідок, часто в здобувачів, викладачі яких зловживають граматико-перекладним методом, виникає мовний бар'єр, який долати досить складно. Потрапивши в мовне середовище, такі студенти складно розуміють оточуючих, навіть добре знаючи літературну мову. У такому разі не можна говорити про достатню професійну підготовленість іноземного філолога.

Аудіовізуальні та звукові лінгвальні техніки. Суть обох методів полягає в передачі мови через чіткі структури, запам'ятовування відбувається за допомогою аудіо- і відеозаписів. Аудіовізуальний

метод навчання передбачає ілюстрування мовлення відповідними малюнками, тобто студентам демонструються відео, художні та документальні фільми англійською мовою. Слухачі працюють одночасно з двома каналами сприйняття – зоровим і слуховим, у результаті чого формуються асоціації, що дають змогу краще запам'ятати мову. Метою методів є оволодіння живою, розмовною мовою. Обидва методи базуються на індуктивному навчанні. Аудіолінгвальні та аудіовізуальні методи підходять лише тоді, коли вони використовуються в поєднанні з іншими навчальними методиками.

Проте останнім часом у топі найпопулярніших методів навчання іноземних мов закріпився *комунікативний метод*. Ця методика добре зарекомендувала себе в Америці та Європі. Продовжуючи підкорювати світ, комунікативна методика прийшла і до нас, завоювавши належне місце в мовних вищих. В основу методики покладено інтеграцію двох основних методів навчання іноземних мов: традиційного та сучасного. Як випливає з назви, важлива роль у комунікативній методиці відводиться спілкуванню. Основна мета, яку переслідує цей метод - подолання мовного бар'єру. Головне – позбавити людину від страху перед чужою мовою, від страху говорити іноземною мовою і водночас розвинути інші мовні вміння та навички, зокрема усне та писемне мовлення, читання, аудіювання. Варто зазначити, що граматику вивчається в процесі говоріння, спілкування іноземною мовою. Принцип полягає в тому, що спочатку студенти запам'ятовують мовні формули, вирази, словосполучення, а вже потім розбирають граматичні конструкції, що трапляються в завчених фразах. Простими словами, діє принцип усного випередження. Об'єктом цього методу є саме мовлення, тобто такий прийом насамперед навчає спілкуватися. Комунікативний метод передбачає велику активність студентів. Завданням викладача в цьому разі буде залучити до розмови всіх присутніх в аудиторії. Для кращого запам'ятовування й використання мови необхідно завантажити всі канали сприйняття. Суть комунікативного методу полягає у створенні реальних ситуацій спілкування. При реконструкції діалогу здобувач має можливість застосувати на практиці всі здобуті знання. Дуже важливою перевагою комунікативного методу можна вважати те, що він має величезну різноманітність вправ: тут використовуються рольові ігри, діалоги, моделювання реального спілкування. Застосування методики безпосередньо впливає на структуру заняття. Дуже часто необхідно використовувати ігрові ситуації, проводити групову роботу, розробляти

завдання на пошук помилок, на вміння зіставляти та порівнювати. Як правило, такі заняття змушують активно працювати не тільки з пам'яттю, а й з логікою, що дає стимул для розвитку вмінь аналітично-образного мислення і zarazом спонукає до висловлення думок.

Групова робота, або кооперативне навчання. Кооперативне навчання вимагає стратегій для співпраці студентів і уваги до того, наскільки чітко викладач повинен структурувати діяльність, щоб допомогти заохотити ефективну співпрацю, і багато різновидів кооперативного навчання поєднують компоненти, у яких викладач демонструє, а здобувачі освіти працюють самостійно. Студенти отримують більше користі від кооперативного навчання, якщо вони розумітимуть, що спілкування та обмін інформацією є стратегією вивчення мови, яку вони можуть застосовувати поза аудиторією, і студенти повинні брати активну участь у роботі загалом, щоб посилити навчальний ефект, створивши необхідний робочий мікроклімат. Кооперативне навчання доречно організувати в спосіб, щоб студенти працювали разом для досягнення спільних навчальних цілей. Викладачі можуть ефективно використовувати його, щоб допомогти тим, хто працює нижче від своїх можливостей. Завдяки використанню методу спільного навчання група активно бере участь у виконанні завдання одночасно, а потім різні групи можуть порівнювати досягнуті результати. Успіх кооперативних груп залежить від позитивної незалежності та сприятливої взаємодії. Важливо, щоб навчальне середовище було розроблено в стилі, орієнтованому на здобувача, щоб гарантувати, що всі студенти мають можливість робити свій внесок у командний результат. Поширеною в закордонній практиці формою організації кооперативного навчання є «головоломка» (англ. jigsaw). Це модель кооперативного навчання, яка передбачає невеликі групи з 5–6 студентів, які навчають одне одного з успіхом, що залежить від рівня співпраці. Один із варіантів реалізації цього методу є формат, коли викладач дає на опрацювання студентам нову тему, дає матеріали для вивчення нової теми. Кожен член команди ознайомлюється з матеріалами, а потім члени різних команд, які вивчали ті самі теми, зустрічаються в «групах експертів», щоб обговорити засвоєне. Після обговорення вони повертаються до своїх команд навчають інших членів групи. Для тренування й закріплення нового матеріалу дається командне завдання, ведеться активна дискусія, створюється спільний командний проект тощо. Інший варіант «методу головоломки» – це використання так зва-

них information gap exercise (вправ із інформаційними прогалинами). Наприклад, студенти чують або читають різні частини тексту, а потім обмінюються інформацією щодо того, як виконати поставлене завдання, зокрема, скласти різні частини «текстової мозаїки».

Проектна технологія також є однією з інноваційних форм організації самостійної роботи студентів. Проекти поділяються на монопроекти, колективні, усні та письмові. На практиці часто використовуються змішані проекти, в яких присутні ознаки інформаційного, творчого, дослідницького та практико-орієнтованого методів. Робота над проектом вимагає багаторівневого підходу до вивчення мови, який охоплює граматику, аудіювання, читання та говоріння, сприяє активному самостійному мисленню та фокусується на спільній дослідницькій роботі, яка вчить студентів співпрацювати та працювати в команді. Метод проектів, як ніякий інший, покращує якість навчання, активізує навчання, оскільки цей метод використовується в багатьох дидактичних підходах, є самомотивованим, що означає підвищення інтересу та залучення до роботи в процесі її виконання; підтримує педагогічні цілі на всіх рівнях; дає змогу вчитися на власному досвіді та досвіді інших; приносить задоволення студентам, які бачать продукт власної праці.

Методика читання Іллі Франка. Оскільки самостійна робота студентів та ініціативність в опануванні іноземної мови є важливою частиною сучасного процесу освіти, пасивна методика вивчення мови за методом паралельного читання текстів англійською та рідною для здобувачів мовою є ефективним варіантом самоорганізації.

На тлі всіх окреслених методик інтеграція ІКТ є необхідною умовою, яка забезпечить динаміку та релевантність створеного освітнього середовища, стане каталізатором ефективності кожного з методів і дасть змогу студентам продовжити навчання позааудиторно з використанням відповідних технологій самостійного вивчення мови. Саме через інтегративність ІКТ та невід'ємність їх для сьогоденної освіти ми не виокремлюємо технологічно збагачене навчання як окрему методику навчання англійської мови, а натомість наповняємо на використанні ІКТ як інструмента для втілення кожного відомого сьогодні методу опанування іноземної мови.

Висновки. Важливою метою сучасного викладача є ціль «навчити вчитися», тобто перехід освітнього процесу з формату «навчання» у формат «учіння» (англійською ці два поняття лексично диференціюються більш чітко: від *teaching* до

learning). Це відбувається в межах реалізації особистісно орієнтованого підходу, заснованого на врахуванні індивідуальних особливостей студентів, їх схильностей та інтересів. У вищій школі цей підхід реалізувати чи не найбільш зручно, чому сприяє свідомий вік здобувачів освіти, мотивованість та об'єднаність їх спільними інтересами до вивчення іноземної мови, яку ті свідомо обирають як основну сферу життєвої діяльності. Сучасні вимоги до рівня підготовки іноземних філологів дають змогу визначити таку систему вмінь, як: фонетично, граматично, лексично, стилістично правильно, психологічно невимушено висловлювати свої думки іноземною мовою, письмово та усно, онлайн та офлайн, синхронно та асинхронно вести бесіду іноземною мовою, володіти мовними засобами, спрямованими на привернення уваги слухачів, на встановлення зворотного зв'язку, розуміння на слух автентичного монологічного та діалогічного мовлення, читання оригінальної художньої, наукової та суспільно-політичної літератури, уміння інтерпретувати текст, вступати в дискусію

з актуальних проблем культурного, наукового, суспільно-політичного життя суспільства іноземною мовою. Окрім переліченого, також виконувати специфічні професійні завдання, пов'язані з іншомовними компетентностями: навчати інших іноземної мови, бути перекладачем, виконувати наукові роботи тощо. Очевидно, що кожен викладач у виборі методів і прийомів роботи керується власним досвідом. Комунікативний метод займає провідне місце поряд із традиційним граматико-перекладацьким методом вивчення іноземної мови (часто вони використовуються в комплексі) та інтенсивним використанням ІКТ у межах реалізації названих чи інших методик.

Подальші дослідження з теми доречно організувати довкола емпіричних досліджень щодо ефективності застосування окреслених у цій статті методик – окремо котроїсь із них чи в комбінованому вигляді, оскільки автори розвідки наполягають на застосуванні різних методик навчання іноземної мови для кожної з академічних груп іноземних філологів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бабаєв В. М., Стадник Г. В., Момот Т. В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Соціальні та поведінкові науки*. 2019. Т. 2. Вип. 148. С. 2–9.
2. Галецький С. Структура комунікативної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020. Вип. 5. № 6. С. 24–37.
3. Марєєв Д., Геворгян К., Колодіна Л. Сучасні методики викладання іноземних мов у ЗВО. *Академічні студії. Серія «Гуманітарні науки»*. 2022. Вип. 1. С. 257–265.
4. Нікіфорова С. М., Пивоварова Н. І., Пивоварова О. І. Еволюція методів навчання іноземної мови. *Теорія та методика навчання та виховання*. 2019. Вип. 46. С. 70–91.
5. Стиркіна Ю. С. Сучасне і традиційне навчання іноземної мови: переваги і недоліки. *Естетика і етика педагогічної дії*. 2019. Вип. 20. С. 161–170.
6. Abduramanova D. V. Methods of teaching English as a foreign language. *Academic research in educational sciences*. 2021. Vol. 2. No. 8. P. 260–263.
7. Byram M. Culture in foreign language learning – The implications for teachers and teacher training. *Culture and Foreign Language Education* (Ed. by W. M. Chan, S. K. Bhatt, Nagami M., I. Walker). Berlin : De Gruyter Mouton, 2015. P.34–58.
8. Byram M., Gribkova B., Starkey H. *Developing the intercultural dimension in language teaching: A practical introduction for teachers*. Language Policy Division, Directorate of School, Out-of-School and Higher Education, Council of Europe, 2002.
9. Fattohovich D. F., Ilhomovna R. S. Innovative technologies as a means of teaching foreign languages. *Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes*. 2022. Vol. 1. P. 237–240.
10. Gömleksı̇z M. N. Effectiveness of cooperative learning (jigsaw II) method in teaching English as a foreign language to engineering students (Case of Firat University, Turkey). *European journal of engineering education*. 2007. Vol. 32. No 5. P. 613–625.
11. Kramcsh C. Culture in foreign language teaching. *Indian Journal of Language Teaching Research*. 2013. Vol. 1. No 1. P. 57–78.
12. Saydaliyeva M. A., Atamirzayeva E. B., Dadaboyeva F. X. Modern methods of teaching English in Namangan state university. *International Journal on Integrated Education*. 2020. Vol. 3. No 1. P. 8–9.
13. Sun L. Culture Teaching in Foreign Language Teaching. *Theory & Practice in Language Studies*. 2013. Vol. 3. No 2.

REFERENCES

1. Babajev, V.M., Stadnyk, G.V., Momot, T.V. (2019). Tsyfrova transformatsiya v sferi vyshchoyi osvity v umovakh hlobalizatsiyi [Digital transformation in the field of higher education in the context of globalization]. *Social'ni ta povedinkovi nauky*, 2(148), 2–9. (in Ukrainian).
2. Galetskyi, S. (2020). Struktura komunikativnoyi kompetentnosti maybutnikh vykladachiv inozemnykh mov [The structure of communicative competence of future teachers of foreign languages]. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 5(6), 24–37. (in Ukrainian).

3. Mareev, D., Gevorgyan, K., & Kolodina, L. (2022). Suchasni metodyky vykladannya inozemnykh mov u ZVO [Modern methods of teaching foreign languages in higher education institutions]. *Academic studies. Series "Humanities"*, 1, 257–265. (in Ukrainian).
4. Nikiforova, S. M., Pyvovarova, N. I., & Pyvovarova, O. I. (2019). Evolyutsiya metodiv navchannya inozemnoyi movy [Evolution of foreign language teaching methods]. *Theory and methods of teaching and education*, 46, 70–91. (in Ukrainian).
5. Styrkina, Yu. S. (2019). Suchasne i tradytsiynе navchannya inozemnoyi movy: perevahy i nedoliky [Modern and traditional teaching of a foreign language: advantages and disadvantages]. *Aesthetics and ethics of pedagogical action*, 20, 161–170. (in Ukrainian).
6. Abduramanova, D. V. (2021). Methods of teaching English as a foreign language. *Academic research in educational sciences*, 2(8), 260–263.
7. Byram, M. (2015). Culture in foreign language learning – The implications for teachers and teacher training. In W. M. Chan, S. K. Bhatt, Nagami M., I. Walker (Eds.) *Culture and Foreign Language Education*. Berlin: De Gruyter Mouton. <https://doi.org/10.1515/9781501503023-003>.
8. Byram, M., Gribkova, B., & Starkey, H. (2002). *Developing the intercultural dimension in language teaching: A practical introduction for teachers*. Language Policy Division, Directorate of School, Out-of-School and Higher Education, Council of Europe.
9. Fattohovich, D. F., & Ilhomovna, R. S. (2022). Innovative technologies as a means of teaching foreign languages. *Integration of Pragmalinguistics, Functional Translation Studies and Language Teaching Processes*, 237–240.
10. Gömleksi'z, M. N. (2007). Effectiveness of cooperative learning (jigsaw II) method in teaching English as a foreign language to engineering students (Case of Firat University, Turkey). *European journal of engineering education*, 32(5), 613–625. <https://doi.org/10.1080/03043790701433343>
11. Kramcsh, C. (2013). Culture in foreign language teaching. *Indian Journal of Language Teaching Research*, 1(1), 57–78.
12. Saydaliyeva, M. A., Atamirzayeva, E. B., & Dadaboyeva, F. X. (2020). Modern methods of teaching English in Namangan state university. *International Journal on Integrated Education*, 3(1), 8–9. <https://dx.doi.org/10.31149/ijie.v3i1.23>
13. Sun, L. (2013). Culture Teaching in Foreign Language Teaching. *Theory & Practice in Language Studies*, 3(2).